

Вітчизняна національна економічна система, розвиваючи транснаціональну діяльність, має на меті вирішення двох основних задач: залучення необхідного для розвитку капіталу та проведення власної політики експансії на зарубіжних ринках. До переліку іноземних ТНК, представлених на українському ринку товарів та послуг, входять, наприклад, такі корпорації, як: Coca-Cola, Samsung, Toyota, Nestle, Nokia, Metro Cash&Carry тощо.

Кажучи про вітчизняні підприємства, залучені в інноваційну сферу, слід зазначити, що в Україні з кожним роком збільшується частка підприємств, що займаються інноваціями, однак витрати – скорочуються. Більшою мірою інноваційна діяльність в Україні фінансується за рахунок власних коштів.

Підсумовуючи вищенаведене, можна сказати, що в цілому можливості окремих держав протистояти тиску потужних ТНК доводиться визнати досить обмеженими. Тому, основне завдання – це не протистояння або боротьба з впливом великих іноземних ТНК, а узгодження їх інтересів з стратегічними пріоритетами економіки країни, а також створення власних конкурентоспроможних ТНК. Оскільки українські компанії ще не досягли достатнього ступеня транснаціоналізації, для України аналіз особливостей функціонування ТСА є важливими для оцінки майбутніх тенденцій у провідних галузях національної економіки. Стратегічні альянси з ТНК відкриють для українських компаній значні можливості щодо освоєння нових сфер та галузей досліджень, сприятимуть зміцненню власної дослідницької бази. В той же час державна економічна політика України має бути спрямована на створення та розширення масштабів діяльності міжнародних стратегічних альянсів серед вітчизняних підприємств.

Перелік посилань:

1. Діяльність ТНК в Україні та їх вплив на економічний розвиток країни [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/10_NPE_2008/Economics/28839.doc.htm
2. Позиції ТНК на світовому ринку високотехнологічної продукції [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2690>
3. Сучасні форми діяльності транснаціональних корпорацій у системі міжнародних економічних відносин [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://economic-vistnic.stu.cn.ua/index.pl?task=arcls&id=1364>
4. Global Top 100 Companies by market capitalization [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pwc.com/gx/en.html>

ВИЗНАЧЕННЯ ПРІОРИТЕТНОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

*К.А. Гринюк, здобувач вищої освіти
Науковий керівник: І.В. Федотова, к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Процес реалізації інноваційної діяльності на будь-якому підприємстві передбачає розробку та впровадження інноваційних проектів. Найскладнішим завданням перед керівниками є саме обґрунтування вибору заходів серед великої кількості альтернативних варіантів.

Найчастіше автори пропонують орієнтуватись на джерела покриття потреби в проектах, на їх доступність та можливість їх здійснення. Згідно з цим формуються заходи щодо залучення нових або утримання наявних інноваційних проектів.

Але перед тим, як сформувати портфель інноваційних проектів, потрібно обрати напрямки впровадження інновацій на підприємстві. Для цього розглядаються базові бізнес-процеси підприємства та виявляється потреба впровадження інновацій в ці процеси. При формуванні загальної схеми процесу вибору напрямків впровадження інновацій слід керуватись схемами технології розробки прийняття та організації виконання управлінських рішень.

Для досягнення прийняття рішень щодо вибору напрямків впровадження інновацій доцільно застосувати системний підхід. Для формування схеми обґрунтування та вибору напрямків впровадження інновацій доцільним вважається застосувати 8-етапну схему прийняття рішення, що була розроблена Г. Саймоном [1].

Виконання аналізу розпочинається з визначення напрямків впровадження інновацій та їх деталізації, що виражені у вигляді дерева цілей впровадження інновацій. Експерти приймають рішення за обраними напрямками впровадження інновацій на свій розсуд, якою мірою та якому напрямку ІД віддати перевагу, спираючись на запропоновану шкалу (табл. 1). Експерти обирають пріоритетні напрями, опираючись на «важелі пріоритетності».

Таблиця 1 – Шкала оцінки «важеля пріоритетності» напрямів впровадження інновацій.

Шкала відношень	Шкала найменувань
1	Не існує
1,25	Незначний
1,5	Слабкий
1,75	Середній
2	Високий

Наступним кроком визначаються можливі інновації, їх зв'язок та значущість на основі застосування факторно-цільового аналізу [2]. Запропоновані напрямки впровадження інновацій в бізнес-процесах розгортаються у вигляді «дерева».

Після побудови «дерева» визначається вага всіх інновацій за напрямками та вага інновацій коректується експертами та перераховується за формулою:

$$SW_{i,j} = W_{i,j} \cdot V, \quad (1)$$

де V – важіль, обраний експертами (значення за шкалою табл. 1);

$SW_{i,j}$ – скорегована вага для j -ї цілі впровадження інновацій i -го рівня.

Після цього виникає необхідність кількісної оцінки та ранжування напрямків впровадження інновацій для вибору найбільш значущих.

Для вирішення даної задачі будується матриця взаємодії інновацій та проводиться перевірка того, наскільки впровадження однієї інновації впливає на досяжність іншої. Такий вплив може бути двояким: або інновація позитивно впливає на досягнення іншої, або перешкоджає.

Силу взаємодії інновацій слід оцінювати лінгвістичними виразами та виражати кількісними величинами з інтервалу $\{0;1\}$.

Знаходження інтегральної оцінки (Q_i) взаємодії інновацій за формулою:

$$Q_i = \sum_{j=1}^n SW_{i,j} \cdot X_{i,j}, \quad (2)$$

де $X_{i,j}$ – експертна оцінка, що ставиться у клітинку на перетині стовпчика та рядка інновацій.

За результатами розрахунків інтегральної оцінки ранжують інновації за таким критерієм: чим більше значуща інновація для підприємства та його процесів, тим більша її інтегральна оцінка.

В результаті відбору переважають інновації, які потрібно впроваджувати в основні процеси підприємства. Отже, методичні основи вибору напрямків впровадження інновацій на підприємстві, на відміну від існуючих, базуються на використанні функціонально-цільового аналізу та дозволяють зосередитися на тих напрямках діяльності підприємства, які найбільше потребують інновацій. На цій основі підприємство може формувати в подальшому портфель необхідних інноваційних проектів.

Перелік посилань:

1. Мескон М. *Основи менеджмента* / М. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури. – М.: Дело, 1997. – 704 с.
2. Райзберг Б. А. *Управление экономикой: учебник* / Б. А. Райзберг, Р. А. Фатхутдинов. – М.: ЗАО «Бизнес-школа», «Интел-синтез», 2000. – 784 с.
3. Нойбауэр Х. *Инновационная деятельность на малых и средних предприятиях* / Х. Нойбауэр // *Проблемы теории и практики управления*. – 2002. – № 3. – С. 62-63.

СУТНІСТЬ РИЗИКІВ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ

І.С. Іщенко, аспірант

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

З огляду на мінливість ринкового середовища, в якому функціонують торговельні підприємства, їх інвестиційна діяльність характеризується високим рівнем невизначеності, а отже і ризиків, ігнорування яких в процесі планування діяльності підприємства може призвести до збитків у майбутньому. Не дивлячись на наявність значної кількості праць, присвячених дослідженню ризиків, слід зазначити, що основна увага науковців зосереджена саме на інвестиційних ризиках, в той час як інші види ризиків, які характеризують інвестиційну діяльність залишаються без уваги. Окрім того, не достатньо розкритими залишаються питання виявлення особливостей ризиків інвестиційних проектів саме для торговельних підприємств.

Дослідження сутності поняття ризику інвестиційних проектів потребує попереднього визначення категорії «ризик».